

Handlingsplan för fostrande samtal & disciplinära åtgärder för Träningsundervisningen

Läsåret 2024-2025

1 IAKTTAGANDE AV DE ALLMÄNNA RÄTTSPRINCIPERNA INOM FÖRVALTNINGEN

Enligt 2 § i grundlagen (FFS 731/1999) ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet lag noggrant iakttas. I nämnda lagens 21 § säkerställs varje individs rätt till rättskydd. Disciplinära åtgärder kan således vidtas endast på de grunder som framkommer av lagen och endast i den form som lagen tillåter. När disciplinära åtgärder vidtas ska bland annat gärningens uppsåtlighet och allvarlighet samt de straff som eventuellt tidigare påförts eleven beaktas. En lärare som överväger en disciplinär åtgärd bör ta i beaktande både handlingens art och elevens ålder och utveckling.¹ Det är viktigt att alla vuxna i skolan ingriper i förseelser enligt samma regler. Detta krävs med tanke på jämlikheten och rättssäkerheten, men också för att effektivt säkerställa arbetsron i skolan.

Lagen medför viss prövningsrätt gällande användningen av disciplinära åtgärder. Prövningsrätten styrs i sin tur bland annat av förvaltningsens rättsprinciper som framkommer av förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Nedan behandlas principerna och deras betydelse vid påförande av disciplinära åtgärder.

1.1 Objektivitetsprincipen

Objektivitetsprincipen förutsätter att myndigheternas åtgärder ska vara opartiska. Enligt objektivitetsprincipen får förvaltningsverksamheten inte basera sig på grunder som är osakliga eller på något annat sätt främmande för förvaltningen. Således ska tillrättavisandet och disciplinära åtgärder grunda sig på sakliga, allmänt godtagbara och objektiva orsaker. Behandlingen av ärendet ska vara neutralt och objektivt begrundat.

1.2 Jämlikhetsprincipen

Enligt jämlikhetsprincipen ska myndigheterna bedöma dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämnt. Jämlikhetsprincipen grundar sig på 6 § i grundlagen enligt vilken ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Därtill ska barn bemötas som jämlika individer och de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

---

¹ LF nr. 28/2018–2019, s. 61

Således ska utgångspunkten vara att för likadana handlingar tillämpas likadana åtgärder oberoende av vem som utfört handlingen. Jämlikhetsprincipen hindrar dock inte att en elev som gjort sig skyldig till upprepade förseelser kan ges strängare straff i enlighet med lagstiftningen. Därtill är det möjligt att avstå en disciplinär åtgärd med hänsyn till ändamålsbundenhets- eller proportionalitetsprincipen. Detta kan komma ifråga exempelvis om det utgående från elevens ålder eller utvecklingsnivå kan antas att eleven inte förstår innebörden av ett straff eller inte kommer att ändra sitt beteende till följd av straffet.

1.3 Ändamålsbundenhetsprincipen

Enligt ändamålsbundenhetsprincipen ska myndigheterna använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Detta betyder att disciplinära åtgärder får användas endast till det som de är tänkta för, det är inte lagligt att använda befogenheterna exempelvis i förebyggande syfte.

1.4 Proportionalitetsprincipen

Innebörden av proportionalitetsprincipen är att myndigheternas åtgärder ska stå i rätt proportion till sitt syfte. Straffet ska stå i rätt proportion till klandervärdheten hos den handling som är grund för åtgärderna. För en förseelse får inte användas strängare straff än behövt.

1.5 Förtroendeskyddsprincipen

Med förtroendeskyddsprincipen avses framför allt ett skydd för individen i relation till den offentliga makten. Den centrala innebörden av förtroendeskyddet är att den enskilde måste kunna lita på att myndigheternas verksamhet är laglig och felfri och på att förvaltningsbesluten står fast. Således ska individen kunna förvänta sig att myndigheterna handlar korrekt, felfritt och beständigt i sina fostrande samtal och disciplinära åtgärder.

2 FÖRFARINGSSÄTT VID INGRIPANDE I OÖNSKAT BETEENDE

2.1 Fostrande samtal

Händelse: En elev stör undervisningen eller på något annat sätt bryter mot ordningen i skolan, fuskar eller behandlar andra elever eller skolans personal respektlöst eller på ett sätt som kränker deras människovärde.

Påföljd: Eleven kan som första åtgärd åläggas att delta i ett fostrande samtal i högst två timmar. Samtalet kan föras i flera delar och antingen helt eller delvis under skoldagen eller efter den.

Vid ett fostrande samtal specificeras i samråd med eleven den gärning eller försummelse som föranlett samtalet. Vid behov utreds orsakerna till uppförandet samt konsekvenserna av det och de medel som finns för att förbättra elevens uppförande i skolan.

Skolföreståndaren eller skolans rektor eller lärare beslutar om fostrande samtal ska hållas.

Händelser som fordrar fostrande samtal bedöms utifrån elevens förmåga och förutsättningar att bedöma konsekvenserna av sitt handlande samt i vilken utsträckning ett fostrande samtal kan leda till ett ändrat beteende.

I första hand hanteras problematiska beteenden med tillrättavisning av personal följt av informella samtal i konstruktiv anda, i syfte att förklara vilka beteenden som är önskvärda. Det är i första hand klassföreståndare som ansvarar för samtalen, vid behov kan samtal hållas med föreståndare. Dessa samtal hålls i direkt anslutning till händelsen i fråga.

Om en elev bedöms ha förmåga och förutsättningar att delta i ett formellt fostrande samtal, dokumenteras samtalet på en samtalsblankett för fostrande samtal. Vid behov deltar vårdnadshavare i samtalet.

Vårdnadshavare informeras om samtal på ändamålsenligt sätt.

Hörande: Inget förvaltningsrättsligt hörande behöver ordnas. Fostrande samtal ska dock vara ett diskussionstillfälle mellan skolpersonalen och eleven i syfte att ge eleven verktyg att agera på ett annat sätt i framtiden. Det är således viktigt att eleven får ge sin syn på saken. Behovet att involvera vårdnadshavare i det fostrande samtalet ska avgöras från fall till fall med hänsyn till de specifika omständigheterna i det enskilda ärendet.

Underrättelse till vårdnadshavare: Elevens vårdnadshavare bör underrättas.

I första hand ansvarar klassföreståndare för att informera vårdnadshavare om händelser som skett på skoltid. Vid behov deltar även föreståndare. Vårdnadshavare kontaktas per telefon. Information av viss karaktär kan ges genom Wilma eller elevens kontakthäfte.

Registrering: Fostrande samtal bör registreras. Datum för när fostrande samtal har hållits och när vårdnadshavarna har informerats ska noteras i ett register som rektor ansvarar över.

Beskriv hur skolan registrerar åtgärden

Alla formella fostrande samtal dokumenteras och registreras i en för ändamålet avsedd pärm.

Ändringssökande: Ärendet får inte överklagas genom besvär.

2.2 Utvisning av elev

Händelse: En elev stör undervisningen eller en skoltillställning.

Påföljd: Eleven kan bes av läraren att avlägsna sig från undervisningsutrymmet för högst den tid som återstår av lektionen, eller utvisa en elev från en skoltillställning.

En elev får inte lämnas utan uppsikt efter att han eller hon har utvisats ur undervisningsutrymmet eller från skoltillställningen. Om en elev utvisats ur undervisningsutrymmet eller från en skoltillställning ordnas övervakningen av eleven på följande sätt:

Utvisning av elev sker endast om bedömningen är dels att eleven uppträder på ett sätt som innebär fara för sig själv eller för andra, dels att eleven har förmåga och förutsättningar att bedöma konsekvenserna av sitt handlande samt i vilken utsträckning en utvisning kan leda till ett ändrat beteende. Det är klassföreståndaren i samråd med föreståndaren som gör bedömningen och tar beslut om eventuell utvisning och ger anvisningar om övervakning.

Om en elev inte lyder en uppmaning att avlägsna sig har skolföreståndaren, skolans rektor och läraren rätt att avlägsna eleven från undervisningsutrymmet eller från en skoltillställning. Om en elev som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom att göra motstånd har skolföreståndaren, rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få eleven avlägsnad och som med hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara. Skolföreståndaren, rektorn och läraren kan agera tillsammans eller var för sig. Det är förbjudet att använda maktmedelsredskap för att avlägsna eleven.

Hörande: Inget förvaltningsrättsligt hörande behöver ordnas.

Information till vårdnadshavare: Elevens vårdnadshavare bör underrättas.

I första hand ansvarar klassföreståndare för att informera vårdnadshavare om eventuell utvisning. Vid behov deltar även föreståndare. Vårdnadshavare kontaktas per telefon.

Registrering: Utvisning av en elev bör registreras.

Beskriv hur skolan registrerar åtgärden

Utvisning av elev dokumenteras och registreras i en för ändamålet avsedd pärm.

Övrigt: Om skolföreståndare, rektorn eller läraren har använt sig av maktmedel vid avlägsnande av eleven ska en skriftlig redogörelse för händelsen lämnas till kommunen.

Ändringssökande: Ärendet får inte överklagas genom besvär.

2.3 Skriftlig varning

Händelse: En elev vid upprepade tillfällen har betett sig olämpligt/ stört undervisningen alternativt gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse.

Påföljd: Eleven kan ges en skriftlig varning av skolföreståndaren eller skolans rektor.

Utredning: Innan en elev ges en skriftlig varning ska den handling eller försummelse som åtgärden grundar sig på preciseras och annan behövlig utredning inhämtas.

Skriftliga varningar utfärdas enbart om föreståndaren bedömer att detta är det bäst lämpade sättet att hantera ett upprepat oönskat beteende. I annat fall utfärdas inte skriftliga varningar. Upprepade oönskade beteenden behandlas i regel som ett elevhälsoärende, i första hand genom *Lilla elevhälsan* där skolans lärare behandlar ärendet ur ett specialpedagogiskt perspektiv. Om det specialpedagogiska stödet bedöms vara otillräckligt, lyfts ärendet vidare till elevhälsogruppen. Allt dokumenteras i mötesprotokoll. Vårdnadshavare informeras då om händelseförloppet.

Om föreståndaren gör bedömningen att en skriftlig varning är nödvändig, utfärdas en skriftlig varning på ändamålsenligt sätt.

Hörande: Eleven bör höras i ärendet och elevens vårdnadshavare bör beredas tillfälle att bli hörd innan eleven ges en skriftlig varning.

Om föreståndaren bedömer att skriftlig varning är nödvändig, delger föreståndare vårdnadshavare bakgrunden till den skriftliga varningen. Vårdnadshavare kontaktas skriftligen för ett hörande i ärendet. Föreståndare håller samtal om hörande med vårdnadshavare. Eleven deltar om eleven har förmåga och förutsättningar för att delta. Vid behov deltar även klassföreståndare i samtalet. Samtalet dokumenteras på ändamålsenligt sätt.

Information till vårdnadshavare: Den skriftliga varningen tillsammans med en besvärсанvisning ska delges till elevens vårdnadshavare.

Vårdnadshavare delges den skriftliga varningen samt besvärсанvisning per e-post.

Registrering: Ett förvaltningsbeslut bör utfärdas.

Övrigt: Skolan ska se till att nödvändiga elevhälsotjänster ordnas.

Upprepade oönskade beteenden behandlas som ett elevhälsoärende, oavsett om det finns skäl och förutsättningar att utfärda en skriftlig varning eller ej. Lärarna tar beslut om vilka specialpedagogiska insatser som är nödvändiga, elevhälsogrupperna tar beslut om vilka elevhälsotjänster som är nödvändiga.

Ändringssökande: Ett beslut som gäller en skriftlig varning till en elev får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Besvär skall anföras inom 14 dagar från att beslutet har delgivits.

2.4 Avstängning för viss tid

2.4.1 Avstängning för högst den tid som återstår av skoldagen

Händelse: Eleven betar sig våldsamt eller hotfullt och utgör risk för andra elever/personal eller elevens störande beteende som försvårar undervisningen/verksamheten i hög grad.

Påföljd: En lärare kan i samråd med skolföreståndaren eller skolans rektor begränsa en elevs rätt att delta i undervisningen för högst den tid som återstår av skoldagen.

Om en elev inte lyder en uppmaning att avlägsna sig efter att ha fått veta att rätten att delta i undervisningen har begränsats, har skolföreståndare/rektor och läraren rätt att avlägsna eleven från undervisningsutrymmet/skoltillställning/skolområdet. Om en elev som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom att göra motstånd har skolföreståndare/rektorn och läraren, var för sig eller tillsammans, rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få eleven avlägsnad. Maktmedel som används ska vara försvarbara med hänsyn till elevens ålder, situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen. Skolföreståndaren, rektorn och läraren kan i ovannämnda situationer agera tillsammans eller var för sig. Det är förbjudet att använda maktmedelsredskap för att avlägsna eleven.

Avstängningar för högst den tid som återstår av dagen utfärdas enbart om föreståndaren bedömer att detta är det bästa sättet att trygga säkerheten för eleven i fråga eller de runtom eleven, och under förutsättning att eleven bedöms ha förmåga och förutsättningar att förstå konsekvenserna och omfattningen av avstängningen. I annat fall utfärdas inte avstängningar.

Hörande: Inget förvaltningsrättsligt hörande behöver ordnas.

Information till vårdnadshavare: Elevens vårdnadshavare bör underrättas.

Vårdnadshavare informeras via telefonsamtal. Föreståndare ansvarar för information till vårdnadshavare.

Registrering: Åtgärden bör registreras.

Avstängning dokumenteras och registreras i en för ändamålet avsedd pärm.

Övrigt: En elev vars rätt att delta i undervisningen begränsats får inte lämnas utan uppsikt för den tid eleven vistas i skolans utrymmen.

Föreståndare övervakar eleven.

Kommunen ska ordna undervisningen så att den elev vars rätt till undervisning begränsas inte blir efter i de framsteg som hans eller hennes årskurs och undervisningsgrupp gör. För den elev som stängts av ska en plan utarbetas utgående från arbetsplanen och undervisningen och lärandet ska följa denna plan.

Den undervisning som eleven går miste om under en eventuell avstängning tas igen inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Skolan ska se till att nödvändiga elevhälsotjänster ordnas för en avstängd elev.

Oönskade beteenden behandlas som ett elevhälsoärende, oavsett om det finns skäl och förutsättningar att utfärda en avstängning eller ej. Lärarna tar beslut om vilka specialpedagogiska insatser som är nödvändiga, elevhälsogruppen tar beslut om vilka elevhälsotjänster som är nödvändiga.

Om skolföreståndare/rektorn eller läraren har använt sig av maktmedel ska han eller hon lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till kommunen.

Ändringssökande: Ärendet får inte överklagas genom besvär.

2.4.2 Avstängning för högst en vecka

Händelse: En elev avstängts för högst den tid som återstår av skoldagen i enlighet med 72 § 1 mom. i del III i LBG och det föreligger behov att avstänga eleven för högst en vecka.

Påföljd: Skolföreståndaren eller skolans rektor kan fatta ett beslut om avstängning för högst en vecka för att utreda fortsätta åtgärder i anknytning avstängning enligt 72 § 1 mom.

Utredning: Innan en elev stängs av från undervisningen för en viss tid ska den handling eller försummelse som åtgärden grundar sig på preciseras och annan behövlig utredning inhämtas.

Avstängningar för högst en vecka utfärdas enbart om föreståndaren bedömer att detta är det bästa sättet att trygga säkerheten för eleven i fråga eller de runtom eleven, och under förutsättning att eleven bedöms ha förmåga och förutsättningar att förstå konsekvenserna och omfattningen av avstängningen. I annat fall utfärdas inte avstängningar.

Hörande: Eleven bör höras i ärendet och elevens vårdnadshavare bör beredas tillfälle att bli hörd innan eleven avstängs.

Eleven och vårdnadshavare kallas till skolan för ett hörande. Föreståndare ansvarar för hörande.

Underrättelse till vårdnadshavare: Beslutet tillsammans med en besvärсанvisning ska delges till elevens vårdnadshavare.

Vårdnadshavare delges beslut samt besvärсанvisning per e-post.

Registrering: Ett förvaltningsbeslut bör utfärdas. Om beslutet verkställs innan det vunnit laga kraft ska beslut om den tidpunkt verkställigheten inleds fattas i samband med att beslutet om avstängning fattas.

Övrigt: Kommunen ska ordna undervisningen så att den elev vars rätt till undervisning begränsas inte blir efter i de framsteg som hans eller hennes årskurs och undervisningsgrupp gör. För den elev som stängts av ska en plan utarbetas utgående från arbetsplanen och undervisningen och lärandet ska följa denna plan.

Den undervisning som eleven går miste om under en eventuell avstängning tas igen inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Skolan ska se till att nödvändiga elevhälsotjänster ordnas för en elev.

Oönskade beteenden behandlas som ett elevhälsoärende, oavsett om det finns skäl och förutsättningar att utfärda en avstängning eller ej. Lärarna tar beslut om vilka specialpedagogiska insatser som är nödvändiga, elevhälsogruppen tar beslut om vilka elevhälsotjänster som är nödvändiga.

Socialvårdsmyndigheten i kommun där skolan är belägen ska meddelas om elevens rätt till undervisning begränsas för längre tid än en arbetsdag.

Ändringssökande: Ett beslut som gäller avstängning av en elev för viss tid får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Besvär skall anföras inom 14 dagar från att beslutet har delgivits.

2.4.3 Avstängning för högst tre månader

Händelse: Eleven har gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse eller uppenbart stört undervisningen/utsatt en annan elev för mobbning/ vid upprepade tillfällen betett sig olämpligt och trots en skriftlig varning fortsatt med det olämpliga uppförandet.

Påföljd: Kommunen kan fatta beslut om avstängning från undervisningen för en elev under högst tre månader.

Utredning: Innan en elev stängs av från undervisningen för en viss tid ska den handling eller försummelse som åtgärden grundar sig på preciseras och annan behövlig utredning inhämtas. Vid behandlingen av ärendet ska det i enlighet med landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen det organ som ansvarar för socialvården reserveras möjlighet att medverka.

Avstängningar för högst tre månader utfärdas enbart om föreståndaren bedömer att detta är det bästa sättet att trygga säkerheten för eleven i fråga eller de runtom eleven, och under förutsättning att eleven bedöms ha förmåga och förutsättningar att förstå konsekvenserna och omfattningen av avstängningen. I annat fall utfärdas inte avstängningar.

Hörande: Eleven bör höras i ärendet och elevens vårdnadshavare bör beredas tillfälle att bli hörd innan eleven avstängs.

Eleven och vårdnadshavare kallas till skolan för ett hörande. Föreståndare ansvarar för hörande.

Information till vårdnadshavare: Beslutet tillsammans med en besvärshanvisning ska delges till elevens vårdnadshavare.

Vårdnadshavare delges beslut samt besvärshanvisning per e-post.

Registrering: Ett förvaltningsbeslut bör utfärdas. Om beslutet verkställs innan det vunnit laga kraft ska beslut om den tidpunkt verkställigheten inleds fattas i samband med att beslutet om avstängning fattas.

Övrigt: Kommunen ska ordna undervisningen så att den elev vars rätt till undervisning begränsas inte blir efter i de framsteg som hans eller hennes årskurs och undervisningsgrupp gör. För den elev som stängts av ska en plan utarbetas utgående från arbetsplanen och undervisningen och lärandet ska följa denna plan.

Föreståndare gör upp en plan tillsammans med klassföreståndare för nödvändiga och lämpliga undervisningsarrangemang.

Skolan ska se till att nödvändiga elevhälsotjänster ordnas för en elev.

Oönskade beteenden behandlas som ett elevhälsoärende, oavsett om det finns skäl och förutsättningar att utfärda en avstängning eller ej. Lärarna tar beslut om vilka specialpedagogiska insatser som är nödvändiga, elevhälsogruppen tar beslut om vilka elevhälsotjänster som är nödvändiga.

Socialvårdsmyndigheten i kommun där skolan är belägen ska meddelas om elevens rätt till undervisning begränsas för längre tid än en arbetsdag.

Ändringssökande: Ett beslut som gäller avstängning av en elev för viss tid får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Besvär skall anföras inom 14 dagar från att beslutet har delgivits.

2.5 Granskning och omhändertagande av saker

2.5.1 Rätt att granska elevens saker

Händelse: Det finns en stark konkret misstanke som baserar sig på personalens iakttagelser om elevens beteende, iakttagelser från andra elever som anses tillförlitliga eller anmälan från vårdnadshavare/myndighet att eleven innehar olagliga eller farliga föremål eller ämnen enligt 61 § i del III i LBG med vilka elevens egen säkerhet eller någon annans säkerhet kan äventyras. Därtill har eleven trots begäran vägrat att överlämna föremålet/ämnet eller inte på ett tillförlitligt sätt visat att eleven inte innehar föremålet/ämnet.

Påföljd: Skolföreståndare/rektor och lärare har rätt att under arbetsdagen granska de saker som en elev har med sig och de förvaringsutrymmen i skolan som eleven förfogar över och att utföra en ytlig granskning av elevens kläder för att omhänderta ett förbjudet föremål eller ämne och med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras. De rättigheter och skyldigheter som avses i anknytning till rätt att granska elevens saker gäller också under den tid som en elev deltar i undervisning eller verksamhet utanför skolan.

Förfarande: Eleven ska meddelas orsaken till granskningen innan den utförs. Eleven ska informeras om elevens rätt att utse en av skolans personal att närvara vid den ytliga granskningen av elevens kläder.

Den ytliga granskningen av elevens kläder får endast utföras av en person som är av samma kön som eleven. Vid granskningen av elevens kläder ska förutom den som utför granskningen även en annan myndig person som hör till skolans personal närvara samt på elevens begäran en av eleven utsedd person ur skolans personal förutsatt att denna person inte har förhinder att delta i granskningen. Granskningen av elevens saker är inte könsbunden men skolan ska sträva till att granskningen utförs av en person som är av samma kön som eleven.

Granskningen ska göras på ett så säkert sätt som möjligt och den får inte ingripa i elevens personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga säkerheten/studieron. Finkänslighet ska iakttas vilket betyder att elevens människovärde, könsidentitet, privatliv och fysiska integritet ska beaktas vid utförande av granskningen. Tidpunkten och utrymmet för granskningen bör väljas med omsorg för att trygga elevens rätt till integritet. En avvikelse från i lagen angivet granskningssätt får dock göras om det på grund av ärendets brådskande natur är absolut nödvändigt med tanke på säkerheten.

Klassföreståndare ansvarar för att reda ut orsaken till granskning och eventuellt omhändertagande av saker tillsammans med eleven. Granskning och omhändertagande sker enskilt med berörd elev. Granskning kan vid behov delegeras till övrig skolpersonal.

Hörande: Inget förvaltningsrättsligt hörande behöver ordnas.

Underrättelse till vårdnadshavare: Elevens vårdnadshavare ska så fort som möjligt informeras om vidtagna åtgärder.

Vårdnadshavare informeras via telefonsamtal. Klassföreståndare ansvarar för information till vårdnadshavare.

Registrering: Granskning av en elev bör registreras.

Granskning dokumenteras och registreras i en för ändamålet avsedd pärm.

Ändringssökande: Ärendet får inte överklagas genom besvär.

Övrigt: Huvudmannen för skolan ska följa upp granskningen av elevens saker minst en gång per läsår.

2.5.2 Rätt att omhänderta föremål eller ämnen

Händelse: En elev har med sig ett förbjudet föremål eller ämne eller ett sådant föremål eller ämne som eleven stör undervisningen eller lärandet med. Med förbjudet föremål eller ämne avses sådana föremål eller ämnen som enligt lag inte får innehas eller med vilka den egna eller någon annans säkerhet kan äventyras eller som särskilt lämpar sig för att skada egendom och som det inte finns någon godtagbar orsak att inneha.

Påföljd: Skolföreståndare/ rektor och lärare har rätt att tillsammans eller var för sig under arbetsdagen ta ifrån en elev ett förbjudet föremål eller ämne eller ett sådant föremål eller ämne som eleven stör undervisningen eller lärandet med. De rättigheter och skyldigheter som avses i anknytning till rätt att omhänderta föremål eller ämnen gäller också under den tid som en elev deltar i undervisning eller verksamhet utanför skolan.

Förfarande: Omhändertagandet ska göras på ett så säkert sätt som möjligt och den får inte ingripa i elevens personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga säkerheten/studieron. Finkänslighet ska iakttas vilket betyder att elevens människovärde, könsidentitet, privatliv och fysiska integritet ska beaktas vid utförande av omhändertagandet. Tidpunkten och utrymmet för omhändertagandet bör väljas med omsorg för att trygga elevens rätt till integritet.

Om en elev som innehar ett föremål eller ämne som ska omhändertas försöker förhindra omhändertagandet genom att göra motstånd, har skolföreståndare/ rektor och lärare rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att frånta eleven föremålet eller ämnet och som med hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen kan anses vara försvarbara. Rätten att använda maktmedel gäller enbart föremål eller ämnen som äventyrar elevens eller andras säkerhet och föremål eller ämnen som eleven stör undervisningen eller lärandet med. Maktmedelsredskap får inte användas vid omhändertagande.

Klassföreståndare ansvarar för att omhänderta förbjudna föremål eller ämnen i enlighet med direktiven för förfarandet, och förklara orsaken till omhändertagandet för eleven. Omhändertagna föremål eller ämnen förvaras hos föreståndaren.

Överlämnande/förstörande av omhändertagna föremål/ämnen: Föremål eller ämnen som använts för att orsaka störningar och som omhändertagits av skolföreståndare/ rektor eller en lärare ska överlämnas till eleven efter lektionen eller skoltillställningen. Om det är sannolikt att det störande beteendet fortsätter efter lektionen ska det föremål eller ämne som använts för att orsaka störningar överlämnas till eleven senast vid arbetsdagens slut.

Förbjudna föremål och ämnen överlämnas till elevens vårdnadshavare. Föremålen och ämnena ska dock överlämnas till polisen eller till någon annan i lag föreskriven myndighet om eleven eller dennes vårdnadshavare inte har laglig rätt att inneha dem.

Före överlämnandet ska föremålet eller ämnet förvaras omsorgsfullt. Överlämnandet ska ske så fort som möjligt efter det att föremålet eller ämnet har omhändertagits.

Om vårdnadshavaren inte inom tre månader efter det att han eller hon fått meddelande om omhändertagandet avhämtar föremålet eller ämnet får det bevisligen förstöras.

Omhändertagna föremål eller ämnen förvaras hos föreståndaren. Föreståndaren beslutar om omhändertagna föremål eller ämnen kan lämnas tillbaka till eleven efter skoldagen, eller om det omhändertagna bör överlämnas personligen till vårdnadshavare.

Hörande: Inget förvaltningsrättsligt hörande behöver ordnas.

Information till vårdnadshavare: Elevens vårdnadshavare ska så fort som möjligt informeras om vidtagna åtgärder.

Vårdnadshavare informeras via telefonsamtal. Klassföreståndare ansvarar för information till vårdnadshavare. Vid omhändertagande av förbjudna föremål eller ämnen kontakter föreståndare vårdnadshavare per telefon, och överlämnar det omhändertagna personligen.

Registrering: Omhändertagande och överlämnande/förstörande av föremål och ämnen ska registreras. Om skolföreståndaren/rektorn eller läraren har använt sig av maktmedel ska han eller hon lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till kommunen.

Omhändertagande av föremål eller ämnen dokumenteras och registreras i en för ändamålet avsedd pärm.

Övrigt: Huvudmannen för skolan ska följa upp omhändertagande av föremål och ämnen minst en gång per läsår.

Ändringssökande: Ärendet får inte överklagas genom besvär.

3 VERKNINGARNA AV ANHÄNGIGT ÅTAL OCH DOMSTOLSBESLUT PÅ DISCIPLINÄRT FÖRFARANDE

Under den tid då åtal mot en elev är anhängigt vid allmän domstol får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas mot eleven. Ett brottmål blir anhängigt då åklagarens skriftliga stämningsansökan har kommit till tingsrättens kansli, eller, om åklagaren utfärdar stämning, när stämningen delges.

Om en domstol har frikänt en elev, får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas annat än på grund av en sådan omständighet som inte kan betraktas som ett brott men som kan medföra en disciplinär åtgärd.

Om en domstol har dömt en elev till straff, får eleven inte av samma skäl påföras en disciplinär åtgärd. Rätten för en elev att delta i undervisningen kan dock begränsas för viss tid, om det med hänsyn till elevens brott eller omständigheter i samband med det är motiverat.

4 SKADESTÅND

Bestämmelser om skyldigheten för en elev att ersätta den skada som han eller hon har orsakat finns i skadeståndslagen (FFS 412/1974). Skador ska anmälas till elevens vårdnadshavare.

Om det med säkerhet är känt vem som utfört gärningen och denne kan identifieras, kan skolföreståndare, skolans rektor eller lärare av pedagogiska skäl bestämma att eleven ska rengöra eller ordna upp skolans egendom eller utrymmen som eleven avsiktligt eller av oaktsamhet smutsat ned eller skapat oreda i. Uppgiften ska utföras under övervakning och den får inte vara farlig eller för tung för eleven med beaktande av elevens ålder och utvecklingsnivå. Det får inte ta mer än två timmar att utföra uppgiften. Om uppgiften utförs vid sidan av elevens arbetsdag ska detta meddelas till elevens vårdnadshavare. Utförandet av uppgiften ska beaktas vid beslut om disciplinära åtgärder enligt landskapslagen om barnomsorg och grundskola.

Skolan dokumenterar skadan och vårdnadshavare informeras via telefonsamtal. Klassföreståndare och föreståndare beslutar om elevens förmåga och förutsättningar att bedöma konsekvenserna av sitt handlande, samt i vilken utsträckning eleven har förmåga och förutsättningar att återställa skadan och ta lärdom av detta.